

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posebna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna polt-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

101. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 12. decembra 1908.

Leto XI.

IZJAVA.

Podpisani, ki smo bili v torek navzoči na volilnem shodu v «Mestnem Domu» in smo slisali govor tedanjega poročevalca Ethina Kristana, izjavljamo z vso odločnostjo:

Vse trditve «Slov. Naroda» in «Slovenca», da bi bil govornik Ethin Kristan nastopil sovražno proti slovenskemu vseučilišču, zlasti da bi bil zažugal z vplivanjem na socialno-demokratske poslance, da preprečijo ustanovitev slovenskega vseučilišča, so popolnoma zlagane. Res je le to, da je sodrug Kristan povdarjal važnost socialno-demokratske frakcije za vprašanje slovenskega vseučilišča in s tem odbil bagateliziranje socialno-demokratske stranke. Izrecno je povdarjal, da se obračajo slovenski poslanci na Dunaju ob vsaki potrebi do socialno-demokratskih poslancev in da je hinavsko, na

Dunaju se sladkati socialistom, doma pa smešiti, bagatelizirati in s surovostjo obdelavati celo stranko. Na vsem shodu se ni izrekla ne ena sovražna beseda proti slovenskemu vseučilišču; vsaka nasprotna trditev je navadna laž in se mora smatrati za volilni manevar.

Predsedstvo:

Petrič Josip. Kocmur Ivan. Tokan Ivan.

Babnik Anton, Baggia Anton, Bahar Matija, Bartl Franc, Berdajs Josip, Bogataj Peregrin, Buda Josip, Černe F., Dejak R., Dovč A., Dražil Št., Drinovec A., Erjavac Ivan, Erjavac Martin, Fajon Jožef, Frank Marija, Gabršček Lovrenc, Galović Rudolf, Gaspari Anton, Gerdadolnik Matija, Germ Matija, Glavič

Jernej, Golar Jakob, Herman Josip, Hlebs Franc, Jager Ivan, Jagodič Franc, Jamnik Jakob, Jarc Karol, Jenko Anton, Jezek Matevž, Kavčič Drag., Kavčič Tomaž, Kersnič Jožef, Kokalj Franc, Kožuh Franc, Knez Ivan, Kralj Anton, Kristan Ivan, Lehpamer Štefan, Lenassi Franc, Mihler Valentin, Mudrovčič Ilija, Muslovič Avgustin, Ogris Franc, Panjtar Jos., Pavšek Maks, Pirš Kar., Pleško J. Prelesnik Fr., Repše M., Ropret And., Rozman Fr. Rožanc M., Rožmanc Fr., Rupar Lovrenc, Sartory Ferd., Sever Andrej, Simončič Alojzij, Slamnjak Ludovik, Strniša Josip, Suhadobnik Josip, Šešek Štrukelj I., Trampuš Jakob, Tursič I., Vehovec Jakob, Vidič Anton, Vreček Franc, Wagner Matija, Zadnikar Jožef, Zagradnik Ivan, Zajc Franc, Zore V. Zrinc Ivan, Zupan Josip, Žohar Ivan i. t. d.

Volilci!

Stara navada «Narodove» kliče je, da si izmislija pri volitvah laži v zadnjem trenutku, ko jih ni več mogoče ovreči. Tako so se lani lagali, da imajo socialisti kompromis s klerikalci, tako se je lagala, da je prišel Resel, potem Adler v Ljubljano. Vse, kar trosi ta propadajoča, le še od klerikalne milosti dihaajoča klika v takih časih, so lažnjivi volilni manevari. Zato ji ne pojdite na limanice. Naš boj je pravičen! In ponos volilcev zahteva, da se ne dajo speljati na led od ostudnih mahinacij.

Ne dajte se v ponedeljek terorizirati od liberalnih agitatorjev!

Volilci mestne kurije! Dne 22. decembra pojdete zopet volit in v mestni kuriji ste sami! Delavci tam nimajo volilne pravice. Oba mandata sta vam tam zagotovljena. Ljubljana bo imela tedaj štiri meščanske poslance.

Privoščite torej delavstvu edini mandat, ki ga more doseči v splošni kuriji! Glasujte samo za kandidata delavske stranke!

Za volitve 14. decembra so določeni sledeči strankini volilni lokali:

Centralni lokal: Dunajska cesta št. 20.

Za Št. Jakob: pri Počku v Florjanskih ulicah.

Za Trnovo: pri Grčarju v Cerkvskih ulicah.

Za kolodvorski okraj I.: pri Petriču, Resljeva cesta.

Za kolodvorski okraj II.: v lokalni Del. tiskovne družbe, Dunajska cesta št. 20.

Za vodmatski okraj: v trgovini sodruga Grila.

Za Barje: pri Mokarju.

Za dvorski okraj: pri Krakovčanu, Valvazorjev trg.

Za šolski okraj: Vinska klet (pri Fabjannu).

Za volitve v ponedeljek so veljavne bele legitimacije. Pazite, da se ne zmotite in da ne vzamete rumene legitimacije s seboj, ki velja za volitev iz mestne kurije.

Shranite legitimacije po volitvi, ker jih boste rabili, če pride slučajno do ožje volitve.

Klerikalci imajo danes zaupen sestanek zaradi volitev. Slisi se, da hočejo zadnjo uro pri-skočiti Turku na pomoč. Somišljeniki! Agitirajte! Turkova zmaga bi bila klerikalna zmaga! Tega na pripustite!

Zastrupljenje javnega mnenja je glavna naloga slovenske «Nove Preše», ki se piše «Slovenski Narod». Ker nima klika nobenega programa več, nobenih načel in nobenih političnih idej, ji je tudi vseeno, kakšnih sredstev se poslužuje. Sicer je «Slov. Narod» v tem oziru že star grešnik! Kadar pri volitvah ni bilo nobenega boja, je bil dostojen, ker je molčal. Čim je kakršnokoli nasprotje, pa laže, da se vse kadi.

Korumpirati narod, to je kliki «Slov. Naroda», ki je prišla politično na psa, «narodno delo». Odkar traja sedanji boj za deželni zbor, ni to trebilo zapisalo nobene besedice programa; kaj hoče v deželnem zboru, kakšne naloge misli tam reševati, v kakšnem smislu hoče delati — to se zdi pretorijancem vse nepotrebno. Po tem nimajo volilci prav nič vprašati. «Tu imate Turka, glasujte pa držite jezik za zobmi» — to je komando in od mamelukov se zahteva poslušnost in drugega nič. Pa kako naj «Narod» govori o deželnem zboru, ko njegovi patroni sami ne vedo, kaj hočejo tam in kaj imajo opraviti tam?

«Slovenec» sekundira «Narodovim» lažem kakor drči voz za konjem. Pa bobna, da prepuščajo klerikalci boj v Ljubljani liberalcem in socialistom. Ali ni pomoč, ki jo daje liberalcem, preveč očitna? Pa saj je vendar pred enim tednom sam pisal, da imajo klerikalci liberalce pod ko-

mando! Kaj čenčajo o «slogah» in «harmonijah», ko ves svet lahko vidi, da vihra papškeva zastava nad združeno liberalno-klerikalno gardo!

Klerikalne kandidate na deželi je «Slovenski Narod» ponovno objavil — brez vsake opazke. To je pač dovolj jasen dokaz, da podpira klerikalce pri teh volitvah. Naj se volilci spomnijo, kako je lani rohnel «Slov. Narod», ko se je lagal, da imajo socialisti zvezo s klerikalci. Zdaj, ko se njegova klika vjema s črnuhi, je to «seveda» popolnoma v redu! Vsako podpiranje te koterije je podpiranje klerikalizma.

Neuloga je v liberalni stranki, to priznava celo «Narod». Kaj pa naj bo drugega? Ali je komanda v Knaflovi ulici res mislila, da bo vsa dežela zapela hozana, čim se vležejo liberalni bogovi pred Jegličem in Šustersičem v prah? Da bi preslepila ljudstvo o izdajstvu svedomskih načel, pa laže o socialni demokraciji.

Ko sta Suzano tožila kida, sta se vjela v lastni zanjki, ker nista znala soglasno povedati, pod katerim drevesom sta grešila! Tako sta se vjela tudi «Narod» in «Slovenec» s svoje nesramno lažjo o našem volilnem shodu. Oba poročata besedile tistega stavka, ki ga je baje Kristan izrekel proti slovenskemu vseučilišču. In glej! To besedilo je v «Narodu» drugačno kakor v «Slovenecu» in v «Slovenecu» drugačno kakor v «Narodu». Naravno je, ker je v obeh listih zlagano. Odkod naj bi dična lista imela besedilo, ko si nista poročevalca «Naroda» in «Slovenca», ki sta oba stala povsem v ozadju dvorane, zabeležila niti besedice? Čast njunemu spominu, ampak tak vendar ni, da bi si zapomnila cele stavke iz govora, ki je trajal dve uri! Čudno je pa to: Nihče izmed udeležencev shoda — in bilo jih je najmanj 700 — ni slisal napada na vseučilišče, ampak oba poročevalca, ki sta ves čas tiščala glave skupaj, sta ga slisala! O Suzana!

Državal zbor hočejo razbiti nasi klerikalci in liberalci. To priznava «Slovenec» sam v včerajšnji brzojavki. Ne proti Bienenrthu, ampak proti parlamentu gredo. Če se razbije parlament, je spet pokopano starostno zavarovanje za dolgo časa. In to menda ni izdajstvo?

Novo laž je iztuhlat «Slovenec». V snočnji številki se laže, da delajo socialni demokratje na Dunaju na to, da se predloga o splošnem ljudskem zavarovanju zavleče. Ta laž je tako brezobrazna, da človek ne verjame svojim očem, če jo bere. Edini socialni demokratje so priporočili, da je prišel zavarovalni načrt pred zbornico. Poslanci Adler, Modraček, dr. Soukup so v zadnjih dneh z največjo energijo nastopili za starostno zavarovanje. Kdorkoli bere poročila o državnem zboru, ve vse to. V stenografičnih zapisnikih so govori socialno-demokratskih poslancev in škofovo trobilo si upa, resnico pred vsemi očmi postavljati na glavo! Tako se laže na katoliški podlagi! Dajte jim pravi odgovor! Glasujte povsod socialno-demokratsko!

Jutri se ne dajte begati od nikogar! Spomnite se, da so se lani v zadnji uri nasprotniki izmišljali najbolj gorostasne laži, n. pr. našo zvezo s klerikalci, komplot s Šušteršičem, Schwagljem in Adlerjem, prihod poslanca Resla in Adlerja v Ljubljano i. t. d. Ne verjamite torej ničesar, če bodo jutri kaj trosili. In če spet plakirajo «Skrajna nevarnost», tedaj pripeljte še zadnjega našega volilca; naj utonejo v svoji nevarnosti!

Kandidatura oficijala Mayerja, ki je bila sklenjena od ožjih Hribarjevih somišljenikov, je čisto nepotrebna. Kdor glasuje za Mayerja, pomaga indirektno Turku. Ker Mayer s tistimi pičlimi glasovi, kar jih ima, ne more biti izvoljen, bi prišlo kvečjemu do ožjih volitev in to bi bilo vseč turški vojski, ki računa s tem, da ima več «pulfra» kakor delavci. Kdor noče Turkove izvolitve, naj jutri glasuje za Kristana.

Tukaj Tavčar, tam Hribar — to staro nasprotje prihaja ob sedanjih volitvah na dan. Plod tega nasprotja je na eni strani Turkova, na drugi Mayerjeva kandidatura, nesloga med liberalci, izstop učiteljstva iz liberalne stranke. Kakor rakova vojska gredo narazen, pa se hočejo posmehovati socialni demokraciji! — Edina sloga, ki jim je še ostala, je tista pod škofovo palico.

Da smo proti obrtni šoli, to je najnovejši trik liberalnih agitatorjev. Taka agitacija je že bedasta! Kaj je prišla socialna demokracija včeraj na svet, da ne bi bilo znano, da nobena stranka na svetu ni tako vneta za šolstvo in za izobrazbo kakor socialna demokracija? Pa prav zoper obrtno šolo naj bi bili mi, kjer upamo, da bi se tudi delavstvo lahko kaj učilo? — Tako noro se more le agitirati, če se ima delirium tremens.

Snočnji «Narod» je že zapel v milejših tonih. Menda se je vendar prepričal, da ne bo dobro, če bo vzdrževal tisto laž o vseučilišču. Zdaj verjame, da bo socialna demokracija vedno v prvih vrstah za slovensko vseučilišče in je prepričan, ampak «samo Etbin Kristan je tisti zli duh, ki nekaj meša vmes». Vidi se, da «Narod» retirira. Kar mu je še ostalo, je pa smešno. Nič drugega kakor smešno, ker ve vsa stranka, da je prav Kristan tisti, ki je neprenehoma propagiral kulturno delo in je izobrazil več slovenskih delavcev, nego «Slovenski Narod» s svojimi surovimi zabavljicami.

V dveh mesecih, odkar so razpisane deželno-zborske volitve, se ni zmenil «Narod» ne enkrat o programu za deželni zbor, o nalogah deželnega zbora, o namenih liberalne stranke v deželnem zboru. Kaj naj pošljejo volilci Turka kar na slepo srečo v deželni zbor? Ali naj kupijo mačka v vreči?

Sveta logika! Snočnji «Narod» piše debelo: Krivica, težka krivica je, da majorizirajo te ljudi (namreč tiste, ki nimajo drugod volilne pravice), volilci, ki imajo že volilno pravico v drugih kurijah! Dobro! Potem je pa pravica, da tisti, ki bi lahko majorizirali, nočejo, ampak pustijo tudi delavce do mandata! Glasujte za socialno demokratičnega kandidata, pa bo krivica vsaj deloma izravnana! — Pa še nekaj! Kdo je pa sklenil to krivico v deželnem zboru? Ej, «Narodove» krokodilske solze so hinavske!

Kako navdušen je bil «Narod» takrat, ko je dobil od svojega dunajskega poročevalca Penižka telegram o shodu, na katerem je Kristan poročal o ljubljanskih dogodkih! Takrat je dejal, da vse vsebine Kristanovega govora ne more objaviti zaradi državnega pravdnika. To je menda jasen dokaz, da je Kristan z nevarnostjo branil pravice in čast slovenskega naroda! In zdaj je naenkrat «izdajalec», ker želi socialno-demokratsko delavstvo, da bi se tudi njegov glas zaslišal v deželnem zboru!

Kje in kdaj pa je bil tisti «shod» uradništva vseh vrst, učiteljstva, trgovskih uslužbencev, državnih slug in «narodnega delavstva», ki je sklenil Mayerjevo kandidaturo? Shod vseh teh kategorij vendar ne bi mogel biti tako silno majhen, da bi se lahko skrival v kakšni zadnji gostilniški sobi. Velik shod se pa v Ljubljani sploh ne more skriti. Torej nič ni res, da bi bila ta kandidatura sklenjena na kakšnem shodu, ampak je iztuhlana pri kakšni gostilniški mizi. Tudi to je kandidatura klike, ne pa kandidatura ljudstva!

Gospod oficijal Mayer kandidira v deželni zbor. To je kandidatura. Ampak kje je program? Kandidate dobiti je lahko. Ampak program je glavna stvar.

Živ krst razven socialnih demokratov ne govori o tem, da je med nalogami bodočega deželnega zbora saniranje financ. In živ krst ne pove, da se hoče to izvršiti na stroške delavnega ljudstva, kateremu hočejo naložiti davek na žganje, davek na pivo in kdove kakšne davke še, kapitalistom pa hočejo tudi znanprej puščati profit. In pri teh vprašanjih nočejo imeti nikogar, ki bi zagovarjal stališče delavskega ljudstva. Delavci ali razumete ta boj?

Zaradi izstopa učiteljev — pravi «Slovenec» — niso v narodno-napredni stranki nič žalostni, ampak so celo mnenja, da je boljše tako. O takih stvareh je «Slovenec» dobro poučen. Kaj pa pravijo učitelji na to? Ali bodo indirektno z glasovanjem za Mayerja podpirali stranko, ki jih je moralno izbrcala? «Narodovci» ne marajo učiteljev, ki zahtevajo svobodomiselnost politiko. To je pa tudi dokaz, da je cela liberalna stranka zavrgla svobodomiselnost! Kdor je še svobodomiseln, nima nič več opraviti tam, kjer kleče pred kuto in krivo palico.

Delavski volilci naj se spomnijo, da je bila socialna demokracija edina, ki se je bojevala zoper draginjo v času, ko je «Slovenski Narod» prinašal na metre dolge članke o revščini pivarniškega kartela. Liberalna stranka je kapitalistična in zato ne more biti proti draginji. To premislite, delavski volilci!

Delavci naj pogledajo, kdo dela rov pod železnico na Martinovi cesti. Kaznjenci! Prisilna delavnica dela vse leto konkurenco svobodnim delavcem. In prisilna delavnica je deželni zavod. G. Turk pa tudi ne bo zastopal delavskih želja in boljše plače; saj lahko njegovi delavci povedo, kako se jim godi! Lanjske zime so kidali po Ljubljani kaznjenci in vojaki sneg, ker je gospod Turk Josip ponujal take plače, da delavec ne more delati zanje. Ko se je zidal jubilejski most in so drugi tarnali, da primanjkuje delavcev, je g. Turk dejal: «Jaz Vam jih pa pripeljem po 90 krajcarjev na dan, kolikor hočete.» Kaj naj delavci pričakujejo od takega zastopstva?

Delavci po Ljubljani bodo 14. decembra vsi do zadnjega volili so. Etbina Kristana, pisatelja v Ljubljani, ker edino ta je pravi kandidat za delavske sloje.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Dopisi.

Iz Tržiča. V Ljubljani je narodno-napredna stranka izdala svobodomiselnost in naprednost. Združevati sa je jela z brezdomovinskimi klerikalci. Postavila je za kandidata J. Turka, ki ima vse lastnosti za navadnega spispurgerja — za poslanca pa prav nobene. Obžalujemo Ljubljančane, da si pustijo sami to sramoto, da sploh ta mož kandidira. Turk in Kunčič — to sta si pač enaka kandidata. Kunčič je bil svoj čas izvoljen enoglasno (samo z enim glasom!). Tako se najzgoditi tudi — Turku!

V idrijsko-logaškem okraju so se vršili dne 6. decembra shodi v Idriji (zjutraj od 9. do pol 11. ure) pri Črnem vrhu, v Spodnji Idriji (od pol 11. do 1. ure), v Hotedersici (od 3. do 5. ure), v Logatcu (od 7. do 8. ure). Povsod je govoril o bližajočih se deželnozborskih volitvah sodrug Anton Kristan. In na vseh teh shodih se je predstavil kandidat sodrug Ivan Straus, ki je razvijal program socialno-demokratske stranke za deželni zbor. — Volilci idrijsko-logškega, vrhnjsko-cerkniškega okraja, 14. decembra vsi za so. Ivana Strausa!

Iz Vrhnike. V torek, dne 8. decembra so klerikalci sklicali shod v «Katoliški dom». S prižnice seveda. Ljudje so prišli tja — in tam so našli Gostinčarja, ki jim je kvasil vse mogoče. Po Gostinčarju je nastopil kandidat Kobi. Kobija vsi poznamo kot moža, ki ljubi zgolj zlato tele, drugega nič. Rekli smo kot en mož: zaveden človek Kobija ne bo volil. Mi pametni in zavedni Vrhniki bomo oddali glasove sodrugu Ivanu Strausa, občinskemu svetovalcu iz Idrije.

Iz Tržiča. se nam poroča: Na praznik 8. t. m. smo imeli zopet krasno uspeli volilni shod. Vsi dolnji prostori Pellerjeve gostilne so bili natlačeni polni. Sodrug A. Kristan je obrazložil pomen predstojećih deželnozborskih volitev za delavsko ljudstvo, pojasnil je program socialno-demokratske stranke ter pobijal izvajanja najrazličnejših nasprotnikov soc. demokracije tako v gospodarskem kakor v kulturnem pogledu. — Vsi navzoči so sklenili, da bodo 14. decembra oddali glas soc.-dem. kandidatu so. Fr. Bartlu, upravitelju in načelniku bolniške blagajne v Ljubljani. — Klerikalci hočejo menda imeti v nedeljo 13. decembra shod, da bi zbegali volilce s kakšnimi lažmi, katerih imajo cel kup v zalogi. No, uverjeni naj bodo, da jim vse to ne bo nič zaleglo. Prav tako tudi ne bodo laži «Slov. Naroda» glede narodnosti nič zalegle! Na delo, sodrug!

Volilni sklad. Kovinarji po so. Puchu (nabiralna pola št. 13) 13 K 60 v. — Borovniški sodrug po so. Pogljaju (nab. pola 42) 7 K. — Tržiški sodrug predilničarji po so. Vovčku (nabiralna pola 47) 7 K 80 vin. — Vesela družba pri Pocku 1 K 20 v. — Shod v Lescah 3 K.

Ljubljanski volilci!

V splošnem volilnem razredu, ki voli dne 14. decembra t. l. je naš kandidat za kranjski deželni zbor, sodrug

Etbin Kristan
pisatelj v Ljubljani

Glasujte složno za kandidata socialne demokracije, da pride tudi slovensko delavstvo vsaj do glasu tam, kjer se kuje dober del njegove usode. Delavci! Zaupajte v svojo moč, kar Vas je drugih volitev, pa ne pozabite, da so tudi delavci važni del slovenskega naroda!

Ljubljanski volilci!

V splošnem volilnem razredu, ki voli

dne 14. decembra t. l.

je naš kandidat za kranjski deželni zbor, sodrug

Ethbin Kristan

pisatelj v Ljubljani

Glasujte složno za kandidata socialne demokracije, da pride tudi slovensko delavstvo vsaj do glasu tam, kjer se kuje dober del njegove usode.

Lopar in poleno.

Do zadnjega časa je bil boj za dopolnilne deželnozborske volitve miren kakor že leta in leta ne. Bil je tudi dostojen. Vse je kazalo, da se bodo brez prevelikega hrupa ločila načela in da izostanejo tiste finte in tisti manevri, brez katerih ni bilo volitev na Kranjskem. To je bilo tembolj pričakovati, ker se je povdarjalo, da ima liberalno-klerikalna sloga namen, izločiti iz političnega boja sploh tiste oblike, ki so se v resnici večini prebivalstva že pristudile.

Zadnji dnevi so pa pokazali, da se je sklenila časnikarska dostojnost samo za liberalce in klerikalce, ne pa za socialno-demokratsko delavstvo, ki misli, da ima tudi pravico, dihati med svojim narodom in se bojevati za svoje ideale. Dočim je prav socialno-demokratska stranka na Slovenskem tudi v najvišarnejših, najbolj razburjenih časih z največjo skrbnostjo izločevala surovost iz svoje borbe in je njeno glasilo s skoraj pretirano rigoroznostjo varovalo dostojen ton, posegajo nasprotniki zopet po orožju, ki je zastrupljeno.

Sto in sto ljudi je v torek na volilnem shodu poslušalo govor poročevalca sodruga Ethbina Kristana, sto in sto ljudi, ki so jim splošni ideali slovenskega naroda prav tako, če ne še bolj pri srcu kakor onim, ki skušajo delavstvu preprečiti vsak korak. Polna dvorana ljudstva je mirno in z odobravanjem poslušala govor. Dan pozneje pa sta objavila «Slovenski Narod» in «Slovenec» poročila o shodu, ki podtikata ne le govorniku, temveč doledno vsemu poslušalstvu zavraten napad na — slovensko vseučilišče!

Oba dnevnika pravita, da je govornik napovedal, da bodo slovenski socialni demokratje naščuvali socialno-demokratske poslance, najpreprečijo ustanovitev slovenskega vseučilišča.

Kdo more misliti in verjeti, da bi mogel katerikoli govornik v Ljubljani na javnem shodu izreči, kar trdita «Narod» in «Slovenec», ne da bi se hipoma dvignil vihar protesta? Kdo more verjeti, da bi mogel govornik po takih besedah nadaljevati govor?

Pa vendar trdita oba dnevnika, da je govornik prav tako govoril in pripisujeta s tem vsemu shodu delavcev sovražen nastop proti slovenskemu vseučilišču!!

Kako je mogla nastati taka neverjetna, pa tudi skozinskoz nerazumna bajka?

Govornik sodrug Kristan je naglašal, da je pri nas zlasti v zadnjem času zopet navada, bagatelizirati socialno demokracijo, pa je izvajal, da je ta način boja zelo neumesten, ker je v boju vsega naroda socialna demokracija tako važen faktor, da je y računih splošne politike neizogiben. Čeprav nimajo slovenski socialni demokratje se svojih zastopnikov v zakonodajnih zborih, je vendar socialna demokracija v državi moč, ki je Slovincem potrebna. Na dnevnem redu je zopet vprašanje slovenskega vseučilišča. Da je socialno-demokratska skupina, ki šteje v državnem zboru 89 poslancev, za ugodno rešitev tega vprašanja najvažnejša frakcija, mora razumeti vsak politični začelnik in zato je smešno, bagatelizirati socialno demokracijo.

To je bilo vse, kar se je na shodu govorilo o slovenskem vseučilišču. Kdor zna še mirno soditi, mora tudi priznati, da so te besede vseskozi opravilene.

Govornik je pa na drugem mestu, brez vsake zveze s slovenskim vseučiliščem, ko je reagiral na «Narodovo» notico o «nedelavnosti» naše stranke na Štajerskem, omenil, da je neodkritosrčno, če se stanki očita premalo agitacije, pa se ji mečejo povsod polena pod nogo in da je

tudi neodkritosrčno, na Dunaju iskati podporo socialnih demokratov, doma jo pa bagatelizirati in napadati tako surovo, kakor se včasih godi. Kaj bi rekli — je dejal — če bi slovenski socialni demokratje obvestili poslance, kakšni prijatelji socialne demokracije so doma pristaši onih, ki se na Dunaju delajo prijazne Pernerstorferju, Seitzu i. t. d.?

Samo slepo sovraštvo more iz takih besed konstruirati napad na slovensko vseučilišče. In slepo je tisto sovraštvo, ki noče spoznati, da so tudi socialno-demokratski delavci član slovenskega naroda, da imajo tudi oni pravico do političnega dihanja, da živi dober del slovenske bodočnosti prav v organiziranemu delavstvu.

Volilci naj sami presodijo, če se brani s takim zastrupljenim orožjem dobra stvar.

„Rdeči Prapor“

se poveča

z novim letom.

Dopisi.

Idrija. Čudna so pota liberalne stranke na Kranjskem pod njenim vodstvom! Pred leti se je družila s kranjskimi Nemci, z grofom Barbotom, z baronom Schwegljem, z dr. Egrom in sploh z reprezentanti kranjskega nemštva, ki je bilo takrat prav tako kakršno je sedaj. Za klerikalce je izumilo časopisje «naprednjakega» poveljništva vse močote «laskave» priimke od «backov» do «svedrcev»; bili so «nesreča za slovensko ljudstvo», «največja, z rimskim plaščem pokrita nevarnost», «zapeljivci naroda» i. t. d. i. t. d. A zdaj naenkrat se ta «narodno-napredna stranka — ne člani te stranke, ampak vodstvo s svojim glasilom «Slovenskim Narodom» z istimi klerikalci, ne vidi v klerikalizmu nobene nevarnosti več in meče svobodomiselna načela v ropotarnice kakor staro obrabljeno šaro! Prej so hrustali «farje», zdaj jih objemajo! Vidi se, da je prijateljstvo tesneje od dne do dne in — to se vidi jasno! — le še malo, pa se zlije liberalizem in klerikalizem v eno jezero, kjer sploh ne bo več razlike.

Mi Idrijčani, ki smo svobodomiselni ne le z besedami, ampak v dejanju, se samo čudimo in čudimo! Nas biča klerikalizem s škorpionji. Naš napredni občinski odbor so razpustili klerikalci. Za gerenta so nam postavili ponižnega služabnika klerikalne misli, moža, ki ga je davčna oblast vpokojila «ob kipečem zdravju», starega 36 let. In z vso silo deluje klerikalizem, da bi premagal napredno Idrijo, da bi tudi nad njo razobesil zastavo nazadnjstva in duševnega nasilja. Srečni časi bratskih objemov dr. Tavčarja in Šušteršiča, Malovrha in Štefeta!

Po tej poti ne pojdemo. Politiko ljubljanskega liberalnega vodstva obsojamo najstrožje, zakaj s tako politiko se ne da varovati in braniti svobodna misel in naprednost, kaj še da bi mogla korakati in zmagovati! Čemu smo svobodomisleci, čemu smo naprednjaki, če se, kakor «Slovenec» namigava, ne smemo bojevati za svoje napredne in svobodomiselne ideale? Nam se ni skalil vid; dobro vidimo nevarnost klerikalizma, ker je čutimo na svoji koži. Mi ne moremo opustiti protiklerikalnega boja, pa če bi vodstvo stranke sklenilo sto kompromisov s klerikalci, zakaj nam gre za življenje ali smrt. Dol torej s politiko, ki sklepa kompromise in se druži z našimi najhujšimi sovražniki! In proč s kliko, ki vodi slovensko naprednjstvo pod jarem pogubonosnega rimskega klerikalizma!

Idrija. V nedeljo, dne 6. t. m. so zbožnali naši klerikalci z velikim trudom 90—100 ljudi na volilni shod, ki se je vršil pri Didiču za zaprtimi vratmi. Seveda laži, ki jih trosita Oswald in Arko smejo sami backi slišati. Arko je miril navzoče volilce, da ne smejo biti hudi, ker ni on kandidat, on namreč nima časa za prirejanje shodov, Goštinčar pa ni hotel sprejeti kandidature, sprejel jo je torej Kobi, ki je bogat mož, kmet in trgovec, ki ima vsled tega zmožnosti biti poslanec. Farbal je tudi volilce, da je Slovenska Ljudska Stranka za splošno in enako volilno pravico, ali ta se ne more doseči, ker niso še klerikalci v večini v deželnem zboru, kritiziral pa je nevhvaležnost nekaterih ljudi, ki niso s kosom volilne pravice zadovoljni in

hočejo imeti cel hleb. Tako sramotenje zahtev brezpravnega ljudstva, ki hoče imeti splošno volilno pravico, morejo poslušati le klerikalni backi, ki pogoltnejo vse, kar izreče blagoslovljen pop. Da Arko ni hotel kandidature sprejeti, to verujemo, ker Idrija bo pokazala njemu, Kobju in celemu volilnemu okraju, da klerikalca ne mara, pa naj bo blagoslovljen z bogastvom ali pa s farškimi blagoslovi. Dalje se je poslužil Oswald razpravljanje tudi o občinskih razmerah, da s tem napravi več reklame za Kobja, in ko je začel tolči po bivših občinskih odbornikih, ki so krivi občinskih dolgov ter so hoteli še naprej delati dolgove, da jih ni deželna vlada spodila iz občine, je nastala med navzočimi backi prava menažerija, vpilo se je, proč z realko, razpusti naj se tudi ta, profesorjem naj se plača odtrga i. t. d. Tudi za povišanje občinskih doklad niso zdaj pred volitvami klerikalci, dasi je gerent Zazula pri občinski seji vplival na svetovalce, da se doklade zviša na 108 %. Dalje so na predlog Arkota sprejeli resolucijo, sestavljeno od nekega bivšega socialnega demokrata, ki zahteva, naj se javno čitalnico opusti ter isti prostori porabijo za delavska stanovanja, Res lepe stvari, ki se jih lahko porabi za volilno agitacijo. Ali gospodom še danes povemo, da se pod gerentom z mestnim imetjem ne bodo delale nobene premembe ker v to je kompetenten le občinski odbor, ki ga bodo občani izvolili, zato pa zahtevamo, da se nove občinske volitve takoj razpišejo, četudi pravi Oswald, da se ne mudi, ker menimo, da Oswald vendar ni poglavar deželne vlade, ki je izrekla v gerentovem dekretu, da se imajo nove volitve izvršiti v šestih tednih.

Iz učiteljskih krogov na deželi vsprejemamo sledeče vrstice: «Zastonj smo torej trpeli! Zaman so naša dela! Fabinc, Žirovnik, Silvester, Jelenc, Gangl, Šemrov, Bunc . . ., kako brez potrebe ste se izpostavljali? Mar niste vedeli, da smo liberalci in klerikalci eno? Ti, prijatelj Silvester — čemu si se prepiral s politikom kaplana Pravharja in župnika Abrama — mar nisi vedel, da smo liberalci in klerikalci eno? Oh, zakaj nisi povprašal Malovrha za svet — Malovrh od «Slov. Naroda» bi ti bil gotovo povedal, da je zate boljše, če greš roko poljubiti kaplanu. — No, in ti si se «ekspoziral za Misel Svobodno, za narodno-napredne cilje» — tako daleč si se ekspoziral, da so te suspendirali — zdaj premišljuješ v tužnem Črnem vrhu svojo žalostno usodo . . . Čemu si suspendiran?! Čemu, prijatelj dragi, je vse to? Mari bi se bil lepo poklonil gospodični kuharici ter gosp. kaplanu? Mari bi bil šel v boj za — «slovensko ljudsko stranko», ko smo vsi eno?

In Ti, prijatelj Fabinc? Čemu so te prestavili v Svibno? Ha — ali ni bilo lepše, prijetnejše na Jesenicah? Sedaj v Svibnem ne moreš brati še «Naroda» več — kajti «saj veš, da Ti je župnik prepovedal, čeprav smo vsi eno?

In Ti, stari kolega Žirovnik iz Št. Vida — osiveli so Ti lasje v boju za napredne, svobodomiselne ideje — čemu te sovražijo Št. Vidčani (to je oni, ki so na farovski plati), ko smo vsi eno . . .

. . . Zblaznel bi človek, če premišluje, koliko smo se trudili mi, svobodomiselni učitelji za napredek, za svobodomiselnost proti klerikalizmu . . . In sedaj?

«Slov. Narod» proglašja, da ni klerikalizma, da je klerikalna pošast le bavljav, ki je votel, okrog ga pa nič ni?!

Tisti «Slovenski Narod» proglašja to, ki je bil včasih naš evangelij — tisti «Slov. Narod», ki smo mislili, da je — svobodomiseln in napreden list! Pa, kako smo se zmotili!! Kako smo se varali?!!

Danes je «Slovenski Narod» klerikalen list, glasilo, ki prinaša hvalo in priporočilo za dr. Šušteršiča, ki je proglasil, da učitelji in uradniki samo «žró, žró in žró», ki prinaša hvalo in priporočilo za «Ljudsko posojilnico», za tisto «na robu propasti stoječo nesrečno klerikalno organizacijo» . . .

Da, da — vroče je človeku, če misli, kakšna je sedaj politika «Slov. Naroda».

Učitelji slovenski, uradniki slovenski, sploh vsi pošteni ljudje slovenski, ki gledate in opazujete, žalostni v srcu, napolnjenem srdom in bridkostjo slovensko politiko — v boj proti klikki «Slov. Naroda», za naša svete ideale, ki jih je tako sramotno izdala.

14. decembra volimo zato povsod kandidate edine svobodomiselne stranke, jugoslovanske socialne demokracije. Prepričali smo

se pač lahko doslej: da je edino socialno-demokratska stranka resnično zastopala interese slovenskega ljudstva, principe svobodne misli in naprednosti ter modernosti.

Pa tudi na delo pojdemo! Agitujmo od moža do moža — neumorno, ker naša dolžnost je, da sedaj popravimo vse, kar smo zamudili doslej verujoči in zaupajoči «Slov. Narodu».

Na delo za zmago socialne demokracije.

Volilni shod za železničarje

se vrši

v nedeljo, dne 13. decembra

ob 9. uri dopoldne

v Mešcan. pivovarni (Hafner).

Poroča sodrug Kopač.

Železničarji!

Naša dolžnost je, da se udeležimo shoda polnoštevilo. — Na dan volitve, dne 14. decembra naj se vsak železničar prikladi pred volitvijo v centralnem društvenem lokalu, Resljeva cesta št. 22., kjer se bodo dajale potrebne informacije in pojasnila.

Domače stvari.

To prilogo smo izdali v četrtek kot posebno številko. Naravnost prisiljeni smo bili jo izdati v obrambo, ker smo bili napadeni na nečuden način. Onim, ki mirno prenašajo privilegij 52 nemških veleposestnikov, posedujočih 10 mandatov v kranjskem deželnem zboru, je neznosna misel, da bi slovenski delavci dosegli bodisi najskromnejšo zastopstvo pa hočejo volilce razburiti s tem, da podtikajo socialnim demokratom narodno izdajstvo!

Cenjeni čitatelji! Preberite ta list, pa se prepričate, kako se zavija resnica in kako se umetno fabricirajo „izdajalci“. In ko se prepričate, odgovorite 14. decembra na volišču!

Za slovensko vseučilišče so socialni demokratje nastopili na prvem shodu, ki se je pred petimi leti priredil v ljubljanskem «Mestnem domu» in so na ulici demonstrirali za to zahtevo. Pretečeno nedeljo so slovenski socialni demokratje v Trstu nastopili za slovensko vseučilišče. V soboto prirede jugoslovanski socialisti v Pulju shod za slovensko vseučilišče. Že v soboto je stranka napovedala akcijo za narodno avtonomijo, ki je najmočnejše jamstvo za slovensko vseučilišče, po vseh slovenskih krajih. In v teh časih podtikajo nasprotniki stranki sovražstvo proti slovenskemu vseučilišču! Kje je doslednost?

Socialno-demokratski poslanci v parlamentu so že lani podpisali predlog za slovensko vseučilišče. To je tako splošno znano, da bi morali biti slovenski socialisti največji ignoranti, če bi ne vedeli tega. Kakšna mora biti protisocialistična strast, ki podtika zdaj slovenskim socialistom boj proti temu, kar so socialistični poslanci že podpisali.

Stara metoda. Lani ob državnoborskih volitvah je «Slov. Narod» podtikal socialnim demokratom zvezo s klerikalci, katere ni bilo. Ker to letos vendar ni mogoče, nam podtika letos narodno izdajstvo. Tudi ta pesem je že stara, ampak ob vsej starosti neresnična. Slovenski socialni demokratje so vedno stali ob strani svojemu narodu in v najhujših časih so izpolnjevali svojo narodno dolžnost. Ko je letos, dne 20. septembra zadela slovenski narod v Ljubljani strašna nesreča, so slovenski socialisti storili v polni meri svojo dolžnost in več kakor dolžnost. Na nestevilnih shodih po Slovenskem so z brezprimerno odločnostjo protestirali proti krivici in ko so se širile najhujše laži o Slovencih, je stranka poslala sodruga Kristana na Dunaj, da je na shodu pred najširšo javnostjo pojasnil resnico o Ljubljani. O deželnozbornih volitvah,

ki bodo v decembru, ni takrat še nihče vedel ničesar. Ampak socialisti so se zavedali svoje naloge, pa so jo izvršili, čeprav ni bila baš igrača. Zato se jim zdaj očita narodno izdajstvo!

Kdor

se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje, za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremiljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja dvakrat na teden in velja za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Naročila, inserate i. t. d. sprejema upravnništvo v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

O septemberskih dogodkih v Ljubljani se bo razpravljalo v državnem zboru. Takrat, ko bodo socialno-demokratski poslanci posegli v to debato, se bo pokazalo, če so slovenski socialisti poskrbeli, da se sliši resnica tudi s socialno-demokratskih klopi. In socialno-demokratska pomoč bo takrat važna; to razumevajo menda tudi nasprotniki socialne demokracije na Slovenskem. Preludirajo pa s tem, da — nas zmerjajo z Efialti!

Ali je predrzno, če se bojuje socialna demokracija za vstop v deželni zbor? — Ko so se liberalci in klerikalci zedinili z nemškimi veleposestniki, da napravijo volilno reformo, so dejali, da hočejo omogočiti vsem slojem prebivalstva sodelovanje pri deželni zakonodaji in upravi. Vsi stanovci seveda ne morejo biti zastopani v zboru, ki šteje 50 članov, zlasti če je eden med njimi (škof) virilist in če je deset članov veleposestnikov. Nihče ne zahteva, da bi morali v tako malem zboru imeti tiskarji, železničarji, knjigovezi, krojači, peki, mizarji, zidarji, tesarji, čevljarji, krovci, kleparji, kovači, ključavničarji, strojarji itd. itd. vsak svojega poslanca. Toda vsi delavci skupaj so sloj in ko so gospodje v deželnem zboru sklepali o volilni reformi, so morali misliti na vse delavce, govoreči o vseh slojih. Čemu torej taka razburjenost, če skušajo delavci doseči to, kar jim je obljuboval deželni zbor, ko je dajal ustavnemu odseku nalog, da izvede volilno reformo? Dokler se bojujejo delavci za zastopstvo v deželnem zboru, je še dobro; hudo bi bilo, če bi delavci definitivno izgubili vero, da se z zakonitim političnim bojem lahko kaj doseže! Socialno-demokratski boj za deželni zbor ni predrzen, ampak zastrupljanje tega boja in zanašanje slepega fanatizma vanj je nepremišljeno in — nevarno.

Iz Trnovega nam pišejo: Krakovsko-trnovski obrtniki bi bili zdaj zopet dobri, da bi pri volitvi pomagali liberalni stranki. Toda kadar ni volitev, se liberalna stranka ne meni zanje, ampak se pomaga posameznim ljubljencem, da lažje delajo konkurenco svojim tovarišem. Nepristranost je prazna beseda, dobra samo v časih agitacije. Zdaj naj gremo po kostanj v žerjavico, stranka, ki se imenuje liberalna, bo pa zopet delela tako reklamo za Steinerja na Opekarski cesti, kakor da je on edini priporočila vredni obrtnik v vsem okraju. Ko je gosp. Steiner zidal salon, je pisal Trstenjak v «Slov. Narodu», kakor da je to zadeva vsega Krakova in Trnovega in kakor da je temu delu mesta izkazana bogve kakšna dobrota. V resnici pa ni bilo nič drugega kakor reklama za posameznika, da bi se mu bolje posrečila konkurenca z drugimi obrtniki, ki niso taki ljubljenci liberalnih agitatorjev?

Kje je most? Tako vprašujejo danes Trnovčani, ki so dobili lani ob državnoborskih volitvah toliko obljub, da so kar strmeli. Kje je cesta skozi Mestni log, katero je znal gospod Trstenjak tako lepo opisati? Kar iz rokava so se sipale obljube — lani. Minilo je leto, obljube so pa zmrznile ali pa skopnele; samo vrabci še čivkajo o njih. Trnovčani in Krakovčani pa vedo zdaj prav dobro, da so liberalni agitatorji mislili samo na most, ki je preko njega kranjski liberalizem lahko zlezel v klerikalni tabor. Zato se pa Krakovčani in Trnovčani zdaj lepo zahvaljujejo za lepe obljube in liberalnim agitatorjem se ni treba prav nič truditi z njimi. Letos bodo v splošni kuriji volili socialno-demokratsko; slabše kakor je bilo doslej, ne more biti, boljše pa bo.

Samo proti liberalcem, vedno proti liberalcem gredo socialni demokratje! Te ogorčene besede

se slišijo skoraj pri vsakih volitvah; in letos zopet. A v takih besedah ni nič drugega kakor tiho priznanje nekaterih ljudi, da absolutno ne razumejo socialno-demokratskega boja. Razume se, da so v gospodarskem svetu nasprotja, ki ne morejo izginiti v kapitalistični družbi nikdar. Razume se, da mora socialna demokracija delavstvu kazati ta nasprotja. Ampak v gospodarskem oziru velja boj, ki ga vodi socialna demokracija proti drugim strankam, kapitalizmu. Glede na to se mora socialno-demokratska stranka bojevati proti vsaki, katera stoji na kapitalističnem stališču, pa naj je liberalna, klerikalna, radikalna ali kakršnakoli. Da je naša liberalna stranka taka, ni nič novega. Dr. Tavčar, ki je prav gotovo kompetenten, je prav krepko povdarjal, da je stranka buržoazna in je celo zahteval, da naj se vse njeno delovanje uravna glede na njen buržoazni značaj. Tudi besedo o „stranki tistih, ki imajo kaj pod palcem“, smo slišali iz kompetentnih ust; in zares so v liberalni stranki mero-dajni tisti, ki imajo kaj pod palcem. Da mora biti politika tistih, ki nimajo nič pod palcem in pogostoma tudni nič pod zobmi, drugačna, je pač naravno. V tem boju mora torej socialno-demokratska stranka gledati na liberalno prav tako kakor na vsako protisocialno. V gospodarskem boju je na eni strani kapitalizem, na drugi proletarijat; to ne more biti drugače.

Kje je zmaj? Strašna pošast je nekdanj pretila beli Ljubljani: Črni zmaj! Huda zverina je to in včasih so nam pripovedovali grozne reči o njej. Najbolj so povderjali, da je črna. Če se pa zdaj ogledamo po Ljubljani, ne najdemo več stare pošasti. Ali ne da bi šla v krtovo deželo, kjer ni muh. Zgodil se je samo majhen prirodozloven gužez; «lintvernova» črna barva se je spremenila, v jeseni je zverina ozelenela. Kakor tisti zmaji na jubilejskem mostu, preko katerega se pelje na mrtvaškem vozu +++ svobodomiselnost liberalizma.

Ampak socialna demokracija se bojuje tudi za splošna načela svobode, ker je gospodarska svoboda z vsako drugo, zlasti z duševno, v najtesnejši zvezi. Tukaj pa je imel boj socialne demokracije proti liberalni politiki (kar je nekaj drugega kakor proti liberalcem!) vedno namen, kolikor mogoče preprečiti usahnenje načelnega svobodomiselnega dela! S tem bojem je hotela socialna demokracija poživeti boj za svobodomiselnost; prav ta del njenega boja je bil vedno — liberalen! Zato je pa tudi jasno: Čim bolj opušča oficijelna liberalna stranka liberalizem, tembolj je naloga socialne demokracije, braniti svobodomiselnost načela — tudi pred liberalci.

Tobačni delavci, tudi krščansko-socialni, so dne 28. novembra 1905 pošteno demonstrirali za splošno in enako pravico ter zgubili do 600 K na zaslužku, ker so tisti dan ustavili delo. A sedaj imajo zahvalo! Klerikalno-liberalna zveza ni na vsem Kranjskem postavila niti enega delavskega kandidata! Zato bodo dne 14. decembra vsi korakali na volišče in v znak protesta oddali svoje glasove za delavskega socialno-demokratskega kandidata, četudi jim je dr. Lampe to prepovedal. Delavske potrepljivosti je dosti. Raji socialnega demokrata, kakor Josipa Turka ali pa Dimnika iz Jarš, ki pa shodih še ne govori, temuč prebira, kar mu napišejo drugi. Tobačni delavci niso žrtvovali svojega zaslužka, da bi pobirali vse vspehe dela in boja drugi, delavci pa da bi vedno gledali skozi prste.

„Rdeči Prapor“ je delavski list. „Rdeči Prapor“ se bojuje za najvitalnejše interese delavskega ljudstva. „Rdeči Prapor“ pojasnjuje delavcem njihov položaj v družbi, v občini, v deželi, v državi. „Rdeči Prapor“ poučuje delavstvo o njegovih moči in veljavi. „Rdeči Prapor“ kaže delavcem pot do boljšega položaja. Vsak zaveden delavec mora biti naročen na „Rdeči Prapor“.